

การศึกษาภาวะหนี้สินและแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลหงาว อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย

Debt Situation and Possible Solutions for Debt Problem of People in Ngao Sub-district Municipality, Thoeng District, Chiangrai Province

นายณัฐพงษ์ ท่วมจันทร์

ภาพจาก: http://www.thaichamber.org/userfiles/image/DSC_0241.JPG

* บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะหนี้สินของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหงาว ศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดภาวะหนี้สินของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหงาว และแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหงาว อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย โดยผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหงาว จำนวน 350 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง สรุปผลการศึกษาดังนี้

ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 50-59 ปี การศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม สมรสแล้ว จำนวนสมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่ 5-6 คน มีรายได้อยู่ระหว่าง 6,001-9,000 บาท และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นภาระพึ่งพิง 1-2 คน

ภาวะหนี้สินของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหงาว ส่วนใหญ่มีหนี้สินเป็นตัวเงิน จำนวน 50,000-100,000 บาท มีแหล่งกู้จากกองทุนหมู่บ้านและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ส่วนใหญ่จะผ่อนชำระหนี้สินเฉลี่ยต่อเดือน 5,000-10,000 บาท มีสภาพรายรับไม่เพียงพอกับรายจ่าย และส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการกู้เงินมาเพื่อใช้ในการลงทุนประกอบอาชีพ

ปัจจัยที่ทำให้เกิดภาวะหนี้สินของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหงาว โดยปัจจัยทั้ง 4 ด้านในภาพรวมมีผลทำให้เกิดภาวะหนี้สินอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดภาวะหนี้สินสูงสุด คือ ปัจจัยด้านค่าใช้จ่าย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=3.49$) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านพฤติกรรมการบริโภค มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=3.45$) และปัจจัยที่ทำให้เกิดภาวะหนี้สินต่ำที่สุด คือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=3.11$)

ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหงาว ส่วนใหญ่คิดว่าตนเองจะสามารถช่วยแก้ไขปัญหาหนี้สินได้โดยการร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาหนี้สินเพื่อหาทางแก้ไขปัญหา ร่วมกับคนในครอบครัว โดยมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาหนี้สินดังนี้ คือ การลดค่าใช้จ่าย การลดค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือย การหากิจกรรมเพิ่มรายได้ การบริโภคอาหารที่มีคุณภาพไม่แพง และต้องการได้รับความช่วยเหลือด้านการจัดหาอาชีพเสริมเพื่อให้มีรายได้เพียงพอต่อการชำระหนี้

* Abstract

The objectives of this study were: 1) to examine debt situation; 2) to study factors causing debt problem; and 3) to investigate possible solutions to solve debt problem of the people in Ngao Sub-district, Thoeng District, Chiangrai Province. Three hundred and fifty people were recruited as participants in the study. Questionnaire was employed as a means to

collect the data. The data was analyzed using statistical formulas that include frequency, percentage, mean, and standard deviation. The analysis results were tabulated and reported in a descriptive manner.

The results revealed that majority of the population were female. Their age range was between 50 and 59 years old. Their education background was at the lower secondary school level. Their career choice was in agriculture. Their marital status was reported married. Each family held five to six members. Family income range was reported from 6,001 to 9,000 Baht per month. And, each family had 1 to 2 family members that still relied on their parents.

The findings indicated that financial debt of 50,000 to 100,000 Baht per family described the debt situation of the people in Ngao Sub-district. The loan source came from Village Fund and Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives (BAAC). The installment sum in repaying debt was 5,000 to 10,000 Baht per month which described the imbalance income and expenditure conditions. The major loan purpose involved career investment.

In the overall picture, four factors were reported at the moderate level as the root of debt situation of people in Ngao Sub-district. However, when analyzed within an individual aspect, the results indicated that expenditure held the highest degree to account for debt situation of people in Ngao Sub-district with the mean value at ($\bar{x}$ =3.49). The subsequent debt influential factor was consumption behavior with the mean value at ($\bar{x}$ =3.45). The least debt influential factor was economics with the mean value at ($\bar{x}$ =3.11).

People in Ngao Sub-district believed that they can solve debt problem by working cooperatively among their family members to analyze their debt problem and possible solutions. Practical solutions to solve their debt problem included, for example, reduce unnecessary expenditure, find additional sources of income, choose inexpensive food choices, and seek for support for second career provision in order to have enough income to repay the debt.

* บทนำ

สถานการณ์เศรษฐกิจและสังคมโลกในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากปัญหาเศรษฐกิจโลกที่ตกต่ำ ปัญหาการว่างงานและความไม่มั่นคงทางการเมืองของรัฐบาลไทย ส่งผลให้มาตรฐานชีวิตความเป็นอยู่ของครัวเรือนไทยทั้งประเทศลดต่ำลง ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศมีค่าครองชีพที่สูงขึ้น สาเหตุเกิดจากสินค้ามีราคาแพงขึ้น แต่ค่าเงินบาทกลับลดต่ำลง เพื่อรักษาระดับความต้องการของตนจึงทำให้ต้องมีการใช้จ่ายที่เพิ่มมากขึ้นเกินกว่ารายได้ของตนเอง ในที่สุดก่อให้เกิดภาวะหนี้สินตามมา ในปี 2550 พบว่า ครัวเรือนมีหนี้สินร้อยละ 63.3 และจำนวนหนี้สินโดยเฉลี่ยเท่ากับ 116,681 บาทต่อครัวเรือน ปัญหาหนี้สินของคนไทยเป็นปัญหาเรื้อรังมาเป็นเวลาช้านาน ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาปัญหาหนี้สินได้สร้างความทุกข์ยากให้แก่คนไทยเป็นจำนวนมากและต่อเนื่อง ทั้งเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ถึงแม้รัฐบาลจะพยายามแก้ไขปัญหาก็ตาม แต่ปรากฏว่าปัญหาหนี้สินก็ยังไม่ผ่อนคลาย นอกจากนี้ระดับหนี้สินครัวเรือนและปัญหาความยากจนในประเทศก็ปรับตัวสูงขึ้นทุกๆ ปี จึงส่งผลให้เกิดช่องว่างความยากจน อีกทั้งยังเกิดความรุนแรงของปัญหาความยากจนตามมา เช่น ปัญหาด้านความยากจนส่งผลต่อสุขภาพร่างกายและปัญหาด้านสุขภาพจิตเกิดภาวะความเครียด จะเห็นได้จากความรุนแรงของปัญหาความยากจนปี 2550 เพิ่มขึ้นจากปี 2549 เท่ากับร้อยละ 0.12 และสัดส่วนของคนจนในปี 2550 เพิ่มขึ้นจากปี 2549 เท่ากับร้อยละ 1.07 นั้นแสดงให้เห็นว่าคนไทยมีฐานะยากจนลง (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2550: 15)

จากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมครัวเรือน พ.ศ.2550 ทัวราชอาณาจักร สำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ประเทศไทยมีจำนวนครัวเรือนทั่วประเทศที่เป็นหนี้สิน จำนวน 11,506,100 ครัวเรือน โดยครัวเรือนส่วนใหญ่ที่เป็นหนี้คือ ครัวเรือนเกษตรซึ่งมีหนี้สิน จำนวน 3,278,800 ครัวเรือน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2551: 16) และจากการสำรวจใน พ.ศ.2552 พบว่า ประเทศไทยมีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือน ปี 2552 เท่ากับ 134,699 บาท จำนวนหนี้สินในระบบต่อครัวเรือน ปี 2552 เท่ากับ 126,715 บาท และจำนวนหนี้สินนอกระบบต่อครัวเรือน ปี 2552 เท่ากับ 6,984 บาท

เมื่อเปรียบเทียบรายได้ ค่าใช้จ่ายและหนี้สินต่อรายได้ พบว่า ครัวเรือนทั่วประเทศตั้งแต่ ปี 2541-2550 มีรายได้เฉลี่ยใกล้เคียงกับค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการยังชีพและพบว่า รายได้และค่าใช้จ่าย ตั้งแต่ปี 2545-2550 เพิ่มขึ้น คือ

ภาพจาก: <http://www.cityvariety.com/files/news/20101217135124pstr.jpg>

รายได้เฉลี่ยเพิ่มจาก 13,736 เป็น 18,660 บาท และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเพิ่มจาก 10,889 เป็น 14,500 บาท ตามลำดับ ซึ่งรายได้ส่วนใหญ่ถูกนำไปใช้ในการชำระหนี้ ซึ่งเกิดจากการกู้ยืมจากสถาบันการเงินต่างๆ รวมทั้งหนี้ที่เกิดจากการกู้ยืมเงินในระบบ ทำให้คนส่วนใหญ่เหลือเงินเพื่อใช้สอยในชีวิตประจำวันไม่เพียงพอกับความต้องการ ส่งผลให้ในปี 2550 มีปริมาณหนี้สินเฉลี่ยเท่ากับ 25,000 บาทต่อเดือน ซึ่งปรับตัวเพิ่มมากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้เฉลี่ยเท่ากับ 20,000 บาทต่อเดือนและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ สาเหตุจากสถานการณ์ภาวะเศรษฐกิจที่มีการชะลอตัวลงส่งผลให้ราคาสินค้า ราคาน้ำมันแพงขึ้นและอัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น (สำนักงานสถิติแห่งชาติ: 2550)

ตำบลหงาวเป็นอีกตำบลหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำอย่างรุนแรงเหมือนกับตำบลอื่นๆ ทั่วประเทศ ชาวบ้านเกิดปัญหารายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในครัวเรือน เกิดภาวะการว่างงานที่มากขึ้น มีการกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินต่างๆ เพื่อนำมาใช้จ่ายในครัวเรือน ส่งผลพอกพูนเป็นภาวะหนี้สินจนไม่สามารถจะชดเชยคืนได้ บางครอบครัวถึงกับแตกแยกเนื่องจากภาวะดิ่งเครียด เกิดการทะเลาะวิวาทกัน ทำให้มีปัญหามากมายเกิดขึ้นในตำบลหงาว เพราะเกือบทุกครอบครัวที่มีหนี้สินค้างชำระกับแหล่งเงินกู้ทั้งในระบบและนอกระบบ และจากการสำรวจข้อมูลจำเป็นพื้นฐาน (เทศบาลตำบลหงาว, จปฐ. 2552: 3) พบว่า ประชาชนตำบลหงาว ส่วนใหญ่ติดหนี้สินร้อยละ 70 โดยเฉลี่ยแต่ละครัวเรือนติดหนี้ประมาณ 1,000-100,000 บาท

จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ผู้ศึกษาสนใจทำการศึกษาปัญหาหนี้สินของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหงาว อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ถึงสภาพของ

การเป็นหนี้ของชุมชน ถึงสาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหงาว มีหนี้สินมากมายและไม่สามารถหลุดพ้นได้และแนวทางการแก้ไขปัญหาเพื่อที่จะช่วยแก้ไขปัญหในระดับต่อไป

* วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะหนี้สินของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหงาว อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดภาวะหนี้สินของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหงาว อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย
3. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหามูลหนี้สินของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหงาว อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย

* ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทำให้ทราบภาวะหนี้สินที่แท้จริงของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหงาว
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดภาวะหนี้สินของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหงาว
3. ได้แนวทางการแก้ไขปัญหามูลหนี้สินตามทัศนะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหงาว
4. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษานั้นผู้บริหารและหน่วยงานของรัฐบาลสามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการแก้ไขปัญหามูลหนี้สินของประชาชนได้

* ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาคั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ เป็นประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหงาว อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,542 ครัวเรือน จากการสำรวจข้อมูล จปฐ. ปี 2552 พบว่าประชาชนในเขตเทศบาลส่วนใหญ่ติดหนี้สิน ร้อยละ 70 ดังนั้นมีจำนวนครัวเรือนที่มีภาวะหนี้สินในเขตเทศบาลตำบลหงาว จำนวน 1, 779 ครัวเรือน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลหงาวที่มีหนี้สิน โดยการเลือกกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970: 31) จากการสำรวจข้อมูล จปฐ. ปี 2552 พบว่า มีครัวเรือนที่มีภาวะหนี้สินในเขตเทศบาลตำบลหงาว 1,779 ครัวเรือน จากการเปิดตารางสามารถกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษา 317 ครัวเรือน

จากกลุ่มตัวอย่าง 317 ตัวอย่าง ในการศึกษาภาวะหนี้สินจะมีเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 350 ตัวอย่าง

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงภาวะหนี้สินของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลหงาว ซึ่งเป็นหนี้สินจากแหล่งเงินทุนในระบบและนอกระบบ ในปี พ.ศ.2553

* กรอบแนวคิดของการศึกษา

จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาสามารถกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษาภาวะหนี้สินของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหงาว

ปัจจัยที่ทำให้เกิดภาวะหนี้สิน
ของประชาชนในเขตเทศบาล
ตำบลหงาว

1. ด้านรายได้
2. ด้านเศรษฐกิจ
3. ด้านค่าใช้จ่าย
4. ด้านพฤติกรรมการบริโภค

ภาวะหนี้สินของประชาชน
ในเขตเทศบาลตำบลหงาว

1. จำนวนหนี้สิน
2. แหล่งเงินทุนหนี้สิน
3. การผ่อนชำระหนี้สิน
4. สภาพรายรับรายจ่าย
5. วัตถุประสงค์ในการกู้เงิน

แนวทางการแก้ไข
ปัญหาหนี้สิน
ของประชาชน
ในเขตเทศบาล
ตำบลหงาว

* วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยภาวะหนี้สินและแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหางว อำเภอกิ่ง จังหวัดเชียงราย ที่ได้ศึกษามีขั้นตอนในการดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดทำกับข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

* ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหางว อำเภอกิ่ง จังหวัดเชียงราย มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,542 ครัวเรือน จากการสำรวจข้อมูล จปฐ. ปี 2552 พบว่าประชาชนในเขตเทศบาลส่วนใหญ่ติดหนี้สิน ร้อยละ 70 ดังนั้นมีจำนวนครัวเรือนที่ภาวะหนี้สินในเขตเทศบาลตำบลหางว จำนวน 1,779 ครัวเรือน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหางวที่มีหนี้สิน โดยการเลือกกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970: 51) จากการสำรวจข้อมูล จปฐ. ปี 2552 พบว่า มีครัวเรือนที่ภาวะหนี้สินในเขตเทศบาลตำบลหางว 1,779 ครัวเรือน จากการเปิดตารางสามารถกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษา 317 ครัวเรือน

* เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะหนี้สินและแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินของประชาชนตำบลหางว ซึ่งประกอบด้วยชุดคำถามแบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นภาระพึ่งพิง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะหนี้สินของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหงาว

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้เกิดภาวะหนี้สินของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหงาว เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ในประเด็นปัจจัยที่ทำให้เกิดภาวะหนี้สิน ซึ่งกำหนดค่าคะแนนช่วงน้ำหนัก 5 ระดับโดยแบ่งระดับเกณฑ์การให้ระดับความคิดเห็นเพื่อใช้ในการเปรียบเทียบ ดังนี้

มากที่สุด	ระดับความคิดเห็นเท่ากับ 5
มาก	ระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4
ปานกลาง	ระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3
น้อย	ระดับความคิดเห็นเท่ากับ 2
น้อยที่สุด	ระดับความคิดเห็นเท่ากับ 1

เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย

เกณฑ์การแบ่งช่วงคะแนนระดับความคิดเห็นจากจำนวนระดับชั้นเท่ากับ 5 ชั้น สามารถคำนวณได้จากสูตร ดังนี้

$$\begin{aligned} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

ฉะนั้น ในแต่ละช่วงของคะแนนของระดับชั้นจะเท่ากับ 0.8 คิดเป็นช่วงการแบ่งคะแนนระดับความคิดเห็นในแต่ละระดับชั้นได้ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00	หมายถึง มากที่สุด
ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20	หมายถึง มาก
ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40	หมายถึง ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60	หมายถึง น้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80	หมายถึง น้อยที่สุด

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหานี้สินของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหางว

ขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลสอบถามประชาชนตำบลหางวด้วยตนเอง โดยกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ศึกษาแหล่งข้อมูลที่ได้จากการสอบถามประชาชนเป้าหมายในพื้นที่ตำบลหางว โดยใช้แบบสอบถาม โดยสอบถามข้อมูลจากผู้ใหญ่บ้านและเทศบาลตำบลหางว นำข้อมูลประชาชนตำบลหางวและจากการศึกษาเอกสาร แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาระหนี้สินของประชาชนมาวางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือไปหาความเที่ยงตรง (Validity) ของเครื่องมือในด้านความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป แบบสอบถามจึงนำไปใช้ได้

3. ปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษา

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้กับประชาชนตำบลบับเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับตำบลหางว จำนวน 30 ชุด จากนั้นนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.08

5. ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น ไปเก็บข้อมูลจำนวน 350 ครั้งเรือน โดยการสุ่มรายชื่อครัวเรือนจากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

6. นำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องและนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล

* วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำหนังสือราชการจากสำนักวิชาการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ถึงนายกเทศมนตรีตำบลหางว เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาภาวะหนี้สินและแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหางว จำนวน 20 หมู่บ้าน

2. นำหนังสือราชการจากปลัดเทศบาลตำบลหางวถึงผู้ใหญ่บ้านในเขตเทศบาลตำบลหางว จำนวน 20 หมู่บ้าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามและรวบรวมแบบสอบถามคืนโดยกำหนดเวลาในการส่งคืน

3. ผู้วิจัยชี้แจงผู้ใหญ่บ้านในเขตเทศบาลตำบลหางว จำนวน 20 หมู่บ้าน จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้คืนมาประมวลแบบสอบถามทั้งหมดเพื่อเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูล

4. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำคำถามทุกฉบับมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่หาความสำคัญตามประเด็นที่ตอบ

* การจัดทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามที่ได้ตรวจสอบสภาพความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วนำแบบสอบถามมาลงรหัสตามที่กำหนดไว้ล่วงหน้า จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ลงรหัสแล้วมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปและทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 4 ตอน โดยแต่ละตอนใช้สถิติในการวิเคราะห์ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ภาวะหนี้สินของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหางว โดยแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่ทำให้เกิดภาวะหนี้สิน ใช้สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 4 แนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สิน โดยแจกแจงความถี่ ร้อยละ และในส่วนของข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจะเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การบรรยายเนื้อหา

* สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุระหว่าง 50-59 ปี การศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม สรรสแล้ว จำนวนสมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่ 5-6 คน มีรายได้อยู่ระหว่าง 6,001-9,000 บาท และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นภาระพึ่งพิง 1-2 คน

2. ภาวะหนี้สินของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหงาว ส่วนใหญ่มีหนี้สินเป็นตัวเงิน จำนวน 50,000-100,000 บาท มีแหล่งกู้จากกองทุนหมู่บ้านและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ส่วนใหญ่จะผ่อนชำระหนี้สินเฉลี่ยต่อเดือน 5,000-10,000 บาท มีสภาพรายรับไม่เพียงพอกับรายจ่าย และส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการกู้เงินมาเพื่อใช้ในการลงทุนประกอบอาชีพ

3. ปัจจัยที่ทำให้เกิดภาวะหนี้สินของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหงาว โดยปัจจัยทั้ง 4 ด้านในภาพรวมมีผลทำให้เกิดภาวะหนี้สินอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดภาวะหนี้สินสูงสุด คือ ปัจจัยด้านค่าใช้จ่าย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=3.49$) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านพฤติกรรมกรรมการบริโภค มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=3.45$) และปัจจัยที่ทำให้เกิดภาวะหนี้สินต่ำที่สุด คือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=3.11$)

4. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหงาว ส่วนใหญ่คิดว่าตนเองจะสามารถช่วยแก้ไขปัญหาหนี้สินได้โดยการร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาหนี้สินเพื่อหาทางแก้ไขปัญหา ร่วมกับคนในครอบครัว โดยมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาหนี้สินดังนี้ คือ การลดค่าใช้จ่าย การลดค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือย การหากิจกรรมเพิ่มรายได้ การบริโภคอาหารที่มีคุณภาพไม่แพง และต้องการได้รับความช่วยเหลือด้านการจัดหาอาชีพเสริมเพื่อให้มีรายได้เพียงพอต่อการชำระหนี้

* อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะหนี้สินของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหงาวมีประเด็นที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ภาวะหนี้สินของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหงาว ส่วนใหญ่มีหนี้สินเป็นตัวเงิน จำนวน 50,000-100,000 บาท มีแหล่งกู้จากกองทุนหมู่บ้านและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มีสภาพรายรับไม่เพียงพอกับรายจ่ายและส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการกู้เงินมาเพื่อใช้ในการลงทุนประกอบอาชีพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า

ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหางมีค่าใช้จ่ายในการครองชีพสูงเนื่องจากอยู่ห่างไกลชุมชนเมือง ทำให้มีสภาพรายรับไม่เพียงพอต่อรายจ่าย อีกทั้งภาวะเศรษฐกิจตกต่ำมีผลต่อการประกอบอาชีพเนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเมื่อเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้ขาดทุนและมีรายได้จากการขายผลผลิตทางการเกษตรลดลง จึงทำให้เกิดภาวะหนี้สินขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกิจ ธัญกิจพรรณ (2545: 144-145) ได้ศึกษารณีย์ "ปัญหาหนี้สินของเกษตรกรอำเภอปากพลีกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์" พบว่า เกษตรกรที่มีปัญหาค้างชำระหนี้กับ ธ.ก.ส. ทั้งกลุ่มที่ใช้เงินเกษตรกรรายที่มีปัญหาค้างชำระหนี้สินกับ ธ.ก.ส. ใช้เงินขอกู้เงินตามวัตถุประสงค์และไม่ตรงจุดประสงค์ สาเหตุที่ทำให้เกษตรกรค้างชำระหนี้เกิดจากภาวะราคาผลผลิตตกต่ำและใช้เงินเกินรายได้ของตนเอง วิธีการแก้ปัญหาค้างชำระหนี้สินของเกษตรกรรายที่มีปัญหากับ ธ.ก.ส. จากวิธีการขายที่ดินและเช่าที่ดินคืน กู้เงินจากแหล่งเงินกู้ในระบบและนอกระบบ คอยเงินช่วยเหลือจากบุตรหรือญาติพี่น้องและกู้เงินประเภทหนึ่งไปชำระหนี้เงินกู้ ธ.ก.ส. อีกประเภทหนึ่ง ไม่สามารถช่วยให้เกษตรกรหลุดพ้นภาระหนี้สินได้

ปัจจัยที่ทำให้เกิดภาวะหนี้สินของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหาง โดยปัจจัยทั้ง 4 ด้านในภาพรวมมีผลทำให้เกิดภาวะหนี้สินอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดภาวะหนี้สินสูงที่สุด คือ ปัจจัยด้านค่าใช้จ่าย รองลงมา คือ ปัจจัยด้านพฤติกรรมกรรมการบริโภค จะเห็นได้ว่าปัจจัยด้านค่าใช้จ่ายและพฤติกรรมกรรมการบริโภคเป็นปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกัน ดังคำกล่าวของทิพพาศรี อินทะกุล (2547: 16) ได้กล่าวว่า หากประชาชนมีการใช้จ่ายที่มากกว่ารายได้ รายรับไม่เพียงพอกับรายจ่าย หรือมีรายได้สูงกว่ารายจ่ายแต่มีการใช้จ่ายที่เลียนแบบพฤติกรรมผู้อื่นในสังคมโดยไม่คำนึงรายได้และฐานะของตนเอง ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้ประชาชนต้องกู้ยืมเงินมาเพื่อมาใช้จ่ายในชีวิตประจำวันหรือใช้จ่ายเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ซึ่งค่าใช้จ่ายก็อาจจะมียอดค่าใช้จ่ายที่มีความจำเป็น อาทิเช่น มีค่าใช้จ่ายฉุกเฉินในครัวเรือน เช่น เกิดอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วย หากในครัวเรือนมีผู้ที่ได้รับอุบัติเหตุหรือมีการเจ็บป่วยที่ต้องได้รับการรักษาพยาบาลอย่างรวดเร็ว หรือมีผู้ประสบปัญหาเจ็บป่วยเรื้อรัง จึงต้องมีค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลอย่างต่อเนื่องและรายได้ส่วนหนึ่งต้องนำไปใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลทำให้ประชาชนต้องนำเงินออมออกมาใช้จ่ายหรือหากผู้บริโภคมไม่มีเงินออมหรือไม่เพียงพอสำหรับการใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล จึงจำเป็นต้องกู้ยืมเงินมาเพื่อ

ใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลหรือเป็นค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน และหนี้สินบางส่วนเกิดจากค่าใช้จ่ายที่ไม่มีภาระจำเป็น คือมีพฤติกรรมการเล่นการพนัน พฤติกรรมการเล่นหวย โดยผู้ที่มีความชอบมากก็จะซื้อหวยเป็นจำนวนมากตามความชอบของตนเอง ดังนั้น หากประชาชนมีรายได้ไม่น้อยแต่มีพฤติกรรมการเล่นหวยมากเกินไปโดยไม่ได้คำนึงถึงรายได้ของตนเอง ทำให้ต้องกู้ยืมเงินเพื่อมาใช้ในการซื้อหวยหรือใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน จะเห็นได้ว่า ความต้องการของคนเราไม่มีที่สิ้นสุด ตามทฤษฎีของมาสโลว์ Maslow (1970: 431) ที่ได้ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ไว้ดังนี้ มนุษย์มีความต้องการอยู่เสมอไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อความต้องการอย่างหนึ่งได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการอย่างอื่นก็จะเกิดขึ้นอีกไม่มีวันจบสิ้น ความต้องการของมนุษย์ที่ต้องการเรียงลำดับขึ้น เมื่อความต้องการขั้นต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว ก็จะมีความต้องการขั้นสูงต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมณเฑียร คุณาคามี (2547: 67) ได้ศึกษาปัจจัยที่ทำให้ครอบครัวกู้เงินนอกระบบเพื่อใช้เงิน คือ เงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พบว่า ครอบครัวนำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ของกองทุนฯ รายได้ไม่พอใช้คืนเงินกู้จากกองทุน ผลผลิตจากอาชีพที่ลงทุนยังไม่ออกหรือยังไม่ได้เก็บเกี่ยว ส่งผลให้มีหนี้สินจำนวนมากและมีหนี้สินหลายแห่งและงานวิจัยของชัยพฤกษ์ สุธดวิล (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง "ปัญหาการชำระหนี้เชื่อการเกษตรของเกษตรกรในเขตอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา" โดยศึกษาเฉพาะหนี้ที่มีปัญหาของเกษตรกรในเขตอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่มีปัญหาการชำระหนี้เชื่อการเกษตรมีสาเหตุมาจากราคาผลผลิตตกต่ำ เกษตรกรมีหนี้สินภายนอกที่ต้องมีภาระชำระและเกษตรกรมีรายจ่ายในครัวเรือนสูงกว่ารายได้ที่ได้มาจากการเกษตร จะเห็นได้ว่าภาระที่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหวางมีค่าใช้จ่ายที่มากเกินไปทั้งค่าใช้จ่ายที่เกิดจากมีจำนวนสมาชิกที่เป็นภาระพึ่งพิงค่าใช้จ่ายฉุกเฉิน หรือมีปัญหาการเจ็บป่วยเรื้อรัง จนทำให้ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหวาง ต้องไปกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินกู้ต่างๆ มาเพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน จนทำให้ประชาชนประสบปัญหาภาวะหนี้สินในปัจจุบัน

* ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษา ภาวะหนี้สินของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหงาว อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

1. นายกเทศมนตรีตำบลหงาวและผู้ที่เกี่ยวข้องในเทศบาลตำบลหงาว ควรจะนำแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สิน เช่น การทำโครงการส่งเสริมการทำอาชีพเสริม การลดค่าใช้จ่ายเคมี การปลูกผักสวนครัวให้กับประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหงาว ไปจัดลงในแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลหงาว เพื่อจะช่วยเหลือแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหงาวให้ดีขึ้น

2. เทศบาลตำบลหงาวควรมีการส่งเสริมให้หัวหน้าครัวเรือนหรือทุกคนในครัวเรือนฝึกการจดบันทึกรายรับรายจ่ายในครัวเรือน จะได้ทราบถึงรายละเอียดการใช้เงินของครัวเรือนเพื่อที่จะได้หาวิธีแก้ไขและลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นได้ถูกทางเป็นต้น

3. เทศบาลตำบลหงาวและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในเทศบาลตำบลหงาว ควรจัดหาและส่งเสริมการทำอาชีพเสริม เช่น เลี้ยงปลา ตัดไม้ แกะสลัก ฯลฯ จะช่วยสนับสนุนให้ประชาชนมีรายได้มากขึ้น สามารถชำระหนี้และจะช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายได้

4. นายกเทศมนตรีตำบลหงาว ผู้นำหมู่บ้านหรือผู้นำชุมชนควรที่จะให้ความสำคัญกับการเกษตรของชาวบ้านให้มากขึ้น โดยจัดหาวิทยากรหรือขอการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมให้ความรู้เกี่ยวกับการลดต้นทุนในการทำกิจกรรมการเกษตร เช่น การสอนทำปุ๋ยหมักปุ๋ยคอก สอนการใช้วิถีธรรมชาติในการทำเกษตร เพื่อลดการใช้เคมีภัณฑ์ต่างๆ ส่งเสริมให้ชาวบ้านช่วยเหลือด้านแรงงานซึ่งกันและกันเป็นต้น ซึ่งจะช่วยลดค่าใช้จ่ายในกิจกรรมการเกษตรของครัวเรือนเกษตรเพื่อจะได้รับรายได้มากกว่ารายจ่าย

* ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการแก้ปัญหาหนี้สินภาคประชาชนโดยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research)

2. ควรศึกษาวิธีการแก้ปัญหาหนี้สินของประชาชน โดยความร่วมมือของประชาชนกับรัฐบาล

- ชัยพฤกษ์ สุดถวิล. ปัญหาการชำระหนี้เชื่อการเกษตรของเกษตรกรในเขตอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. การศึกษาอิสระ รม.ม. (นโยบายสาธารณะ) กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยบูรพา, 2547.
- มณฑิธร คุณামী. ปัจจัยที่ทำให้ครอบครัวกู้เงินนอกระบบเพื่อใช้คืนเงินกู้จากกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองกรณีศึกษาบ้านย่านยาว หมู่ที่ 3 ตำบลน้ำริด อำเภอนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์ คม.ม. (คหกรรม) สุโขทัย: มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช, 2547.
- ทิพพาศรี อินทะกุล. การศึกษามูลเหตุภาวะหนี้สินและความต้องการในการแก้ไขปัญหาหนี้สินของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในโครงการเงินทุนหมุนเวียน เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินของข้าราชการครู. วิทยานิพนธ์ ค.อม. (การบริหารอาชีวและเทคนิคการศึกษา) กรุงเทพมหานคร: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2547.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. ผลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมครัวเรือนปี 2550. (ออนไลน์) แหล่งที่มา: <http://www.nso.go.th>. 2551.
- สุกิจ ธีรกิจพรณ. ปัญหาหนี้สินของเกษตรกรอำเภอปากพลี กับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สาขาปากพลี อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.(ภูมิศาสตร์) กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ, 2545.
- Krejcie, R.V.,and Morgan D.W. **Determining Sample Size for Research Activities.** Psychological measurement ,1970.
- Maslow, Abraham. **Motivation and Personality.** New York: Harper and Row Publishers. 1970.